DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.18529193　ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

କଳ୍ପିତ ବାସ୍ତବତାର ଜୀବନ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜ : "ବୃତ୍ତାଙ୍କନ"

ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ମହାରଣା

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର :

ଏକ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟରେ ସ୍ରଷ୍ଟା ସ୍ୱଦେଶ ସୁନ୍ଦର ପଟ୍ଟନାୟକ ଏକ ମନୋରମ ପରିଚୟ। ମାତ୍ର କିଛିଦିନ ତଳେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିଥିବା ତାଙ୍କ ଗଳ୍ପ ପୁସ୍ତକ 'ବୃତ୍ତାଙ୍କନ' ଏକ ବିରାଟ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ବହନ କରି ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟରେ ପାଦ ଥାପିଛି କହିଲେ ଭୁଲ୍ ହେବ ନାହିଁ। ଅବଶ୍ୟ ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଅନେକ ଶକ୍ତିଧର ପ୍ରଶାସକଙ୍କ ଆବିର୍ଭାବ ଆମ ସାହିତ୍ୟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟକୁ ପୁଷ୍କଳ କରିଆସିଛି। ସ୍ରଷ୍ଟା ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତି, ସୀତାକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର, ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡା , ତରୁଣ କାନ୍ତି ମିଶ୍ର ,ରବିନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ସେନାପତି,ମନୁ ଦାସ, ବିଜୟ କୁମାର ନାୟକ, ମନୋରଞ୍ଜନ ପାଣିଗ୍ରାହୀ ଆଦି ଏହାର ପ୍ରଲମ୍ବିତ ଧାରାକୁ ଅଧିକ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ କରିଛନ୍ତି। ଏହି ପାରମ୍ପରିକ ଧାରାରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ ଏକ ମନୋଜ୍ଞ ସଂଯୋଗ। ଏହି ମହାର୍ଘ ସ୍ରଷ୍ଟାମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବଡ଼ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟ ହୋଇଛି ଏକ ଅନ୍ତରୀଣ ସାମ୍ୟତା । ଅଧିକାଂଶ ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କ କୃତିରେ ମାଟି ପ୍ରତି ଅକପଟ ମମତାବୋଧ , ଅସାଧାରଣ ଜାତୀୟତାବୋଧ, ମଧୁର ଗ୍ରାମ୍ୟସ୍ମୃତିର ରୋମନ୍ଥନ, ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ଆଧାତ୍ମିକ ଆସ୍ପୃହା, ଉଦାର ମାନବିକତାବାଦର ମନୋଜ୍ଞ ଉତ୍ତରଣ ପାଠକକୁ ମୁଗ୍ଧ କରିଆସିଛି। ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର ବୃତ୍ତାଙ୍କନରେ ଏହାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସାକ୍ଷର ବିଦ୍ୟମାନ । ଏପରିକି ସଂକଳନଟିର ଚମତ୍କାର ଭାବବସ୍ତୁ ସହ ଅପୂର୍ବ ଶାବ୍ଦିକତା, ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ବର୍ଣ୍ଣନାଧର୍ମିତା, ସୁଖପାଠ୍ୟ ପ୍ରାରମ୍ଭ ଓ ପରିଣତି ଏକ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଗଳ୍ପଧାରକୁ ଖୁବ୍ ହୃଦ୍ୟରୂପେ ପ୍ରମାଣିତ କରିପାରିଛି । ଅଜସ୍ର ସମ୍ଭାବନା ଓ ଅସୀମ ଆତ୍ମତୃପ୍ତିର ପୁସ୍ତକଟି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଏହା ପାଠକ ମାତ୍ରେ ଅନୁଭବ କରିବେ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ: ମୃତ୍ତିକା ସମ୍ପ୍ରୀତି, ଜାତୀୟତାବୋଧ, ଅତୀତ ସମ୍ପ୍ରୀତି, ଆଧାତ୍ମିକତା, ଉଦାର ମାନବିକତା

ସ୍ୱଦେଶ ସୁନ୍ଦର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର "ବୃତ୍ତାଙ୍କନ" ଏକ ମନୋଜ୍ଞ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି। ବର୍ଣ୍ଣାଢ୍ୟ ଅନୁଭବ, ପରିପକ୍ୱ ଉପଲବ୍ଧିରେ ଏହାର ଆଙ୍ଗିକ ଓ ଆତ୍ମିକ ସୁସମୃଦ୍ଧ। ଅବଶ୍ୟ ସଂକଳସ୍ଥ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକରୁ ଅନେକ ତାଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ପତ୍ର ପତ୍ରିକାରେ ପାଠକରିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଲାଭ କରିଥିଲି। ବିବିଧ ଅବବୋଧର ପ୍ରେକ୍ଷାପଟରେ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ବେଶ୍ ସୁଖପାଠ୍ୟ। ସମୁଦାୟ ସତରଟି ଗଳ୍ପର ସମାହାର ହେଉଛି ଆଲୋଚ୍ୟ ସଂକଳନ। ସଂକଳନସ୍ଥ ଶେଷଗଳ୍ପ "ବୃତ୍ତାଙ୍କନ"ର ନାମାନୁଯାୟୀ ସଂକଳନର ନାମକରଣ। କିନ୍ତୁ ଏହି ନାମକରଣଟି ସଂକଳନର ଶେଷଗଳ୍ପ କୈନ୍ଦ୍ରିକ- ବିଚାର କଲେ ଭୁଲ ହେବ। ବରଂ ସଂକଳନର ଆତ୍ମିକ ସ୍ତରରେ ଏକ ବୃତ୍ତର ପରିଧିକୁ ଖୁବ୍ ଅନ୍ତରଂଗ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରିହୁଏ।

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ
Quick Response Code:
Available online at : https://pracheenews.com/
DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18529193
Article No - BPP00377

ଯୋଗାଯୋଗ : ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ମହାରଣା,
ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ସ୍ମାରକ ସ୍ୱୟଂଶାସିତ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ, ଜଗତସିଂହପୁର
Email: moharanasaratchandra17@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0007-0690-5758

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୧୪.୧୦.୨୦୨୫	୧୩.୧୧.୨୦୨୫	୨୬.୧୨.୨୦୨୫	୧.୦୧.୨୦୨୬

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ମହାରଣା, ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର; ୨୦୨୬। କଳ୍ପିତ ବାସ୍ତବତାର ଜୀବନ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜ : "ବୃତ୍ତାଙ୍କନ"। ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ। ଭାଗ :୧୧, ସଂଖ୍ୟା : ଖ; ପୃଷ୍ଠା : ୩୬-୪୧ ।

ଜୀବନର ଗତିକୁ ସେଦିନ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ "ମୋହମୁଦଗର"ରେ ବୃତ୍ତାକାର ବୋଲି ଅଭିହିତ କରିଥିଲେ। ବୃତ୍ତକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିନ୍ଦୁରୁ ପରିଧିର ଦୂରତ୍ୱକୁ ନେଇ ତା'ର ପରିସୀମା ପରିବ୍ୟାପ୍ତ।ଏଥିନେଇ ତ କବିଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କ ଆତ୍ମଜୀବନୀର ନାମ ରଖିଛନ୍ତି "କୁମ୍ଭାରଚକ"। ଜୀବନର ଆଦ୍ୟ ଲଗ୍ନରୁ ପରିଣତ ଲଗ୍ନ ଯାଏ ଯାତ୍ରା ଓ ଏକ ବୃତ୍ତାକାର ସ୍ଥିତିକୁ ହିଁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ। ଆଲୋଚ୍ୟ ସଂକଳନରେ ସ୍ଥାନିତ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ଆଙ୍ଗିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନୁହେଁ ଆତ୍ମିକ ଅଭିଧା ଦିଗରୁ ଏକ ବୃତ୍ତର ପରିଧି ମଧ୍ୟରେ ଆବଦ୍ଧ। ଏହା ପୁସ୍ତକଟିର ପାଠ ପରେ ଅନୁଭବ କରିହୁଏ। ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ପାଠ କଲେ ଏକ ନିଚ୍ଛକ ସତ୍ୟ ମନକୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରେ, ତାହା ହେଉଛି ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକର ବିଭିନ୍ନତା। ଏହି ବିଭିନ୍ନତା ଉଭୟ ଭାବବସ୍ତୁ ଓ ପ୍ରକାଶ ଶୈଳୀରେ ପରିଦୃଷ୍ଟ। କିନ୍ତୁ ଏକ ଅନ୍ତରୀଣ ସୂତ୍ର ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ରଜ୍ଜୁରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଛନ୍ତି। ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ସ୍ରଷ୍ଟା ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଅନୁଭୂତି ପରି ବିଚିତ୍ର ଏବଂ ସେହିପରି ବ୍ୟାପକ। କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତା ମଧ୍ୟରେ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଏକାନ୍ତ ରୂପେ ଅସମ୍ଭବ। ଅନେକ ଗଳ୍ପରେ ଗାଳ୍ପିକ ଚେତନା ପ୍ରବାହ ଶୈଳୀଟିକୁ ଖୁବ୍ ପ୍ରିୟ ମଣିଛନ୍ତି। ଅବଶ୍ୟ ପୂର୍ବସୂରୀ ସ୍ମରଣରେ ଅଖିଳ ମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ, ରାଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକ, କିଶୋରୀଚରଣ ଦାସ, ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁ, ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତି, ମନୋଜ ଦାସ ପ୍ରମୁଖ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଖୁବ୍ ଆପଣାର ମନେ ହୋଇଥାନ୍ତି। ଅନ୍ୟତ୍ର ସମକାଳୀନ ତରୁଣକାନ୍ତି ମିଶ୍ର, ସଦାନନ୍ଦ ତ୍ରିପାଠୀ, ଗୌରହରି ଦାସ, ଦେବବ୍ରତ ମଦନରାୟ, ରାଜ୍ୟ ବର୍ଦ୍ଧନ ଧଳ ମହାପାତ୍ର, ପରେଶ କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକ, ସୁନୀତି ଦେବୀ, କୃପାସାଗର ସାହୁ, ଅରବିନ୍ଦ ରାୟ ଆଦିଙ୍କ ସହ ଖୁବ୍ ନିକଟ ଅତ୍ମୀୟତା ସ୍ଥାପନ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ।

ଗାଳ୍ପିକ ଅନୁଭବ ଓ ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ କୃତ୍ରିମ ଭାବେ ଆରୋପ କରିବାକୁ ଆଦୌ ପ୍ରୟାସ କରି ନାହାନ୍ତି। ସ୍ୱତଃ ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତତାର ଅକୃତ୍ରିମ ପ୍ରବାହ ସଂକଳନରେ ଏଥିନେଇ ସ୍ପଷ୍ଟ। ବିଶେଷ କରି ସାଂପ୍ରତିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠା- ପ୍ରତିପତ୍ତି ବ୍ୟାକୁଳ ସଭ୍ୟ ମଣିଷର ବିକଳ ବିଧୃତ ସ୍ଥିତିକୁ ସେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରିବା ବଦଳରେ ତା' ସ୍ଥିତିର ଧୂମ୍ରାଭ ଦିଗନ୍ତରୁ ଅନ୍ତରୀଣ ଦୁର୍ବଳ ଆବେଦନ ରୂପୀ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅଗ୍ନିକଣା ମଧ୍ୟ ବିକିର୍ଣ୍ଣ ହେଉଥିବ। ଅନାୟସ ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଅନେକ ଗଳ୍ପର ପରିଧି ଅନୁଭୂତିର ରଙ୍ଗରେ ବର୍ଣ୍ଣାଳ। ଅନୁଭୂତିର କାଳ ଅତୀତ ଅବା ନିକଟ ଅତୀତ। ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଓ ସତ୍ତାକୁ ସ୍ରଷ୍ଟା ପାସୋରି ପାରି ନାହାନ୍ତି। କାହାଣୀର କଳେବରକୁ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରିଚାଇ ସେହି ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ଆବେଦନ। ଏଥିନେଇ ଗାଳ୍ପିକଭଙ୍କ ଥିମ୍ ହୋଇଛି ଗଳ୍ପର ଆୟୁଧ। ଗଳ୍ପରେ ରାଜପଣ କରିଛି ଗଭୀର ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଭାବନା। 'ଗୋଠ ବିଚାର', 'ସରହଦ: ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସର', 'ଅଙ୍କା ବଙ୍କା ଜହ୍ନ', ଅନ୍ଧଗଳିରେ ଗାଳ୍ପିକ ପାରଂପାରିକ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସର ଗଡ୍ଡାଲିକା ପ୍ରବାହକୁ ନୂଆ କରି ଚିହ୍ନିତ କରିଛନ୍ତି। କରୋନାର ଭୟଂକର ସ୍ଥିତିକୁ ଭେଟିଛନ୍ତି 'ବସନ୍ତରୋଗ' ହଇଜା ରୋଗର ପ୍ରାଚୀନ ଅନୁଭବ ମଧ୍ୟରେ। ଯୁଗ ବଦଳୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମଣିଷର ଅସହାୟତା ଯେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ନାହିଁ, ଏହା ଲେଖକ ଖୁବ୍ ମନୋଜ୍ଞ ରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ କରିଛନ୍ତି। ଗଭୀର ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଭାବନାଟିକୁ ରୂପ ଦେଇଛନ୍ତି। ଏପରିକି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜଗତର ରହସ୍ୟକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଏଡ଼ି ପାରିନାହାନ୍ତି। ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗାଳ୍ପିକ ମନେ ହୋଇଛନ୍ତି ଅଧିକ ବୌଦ୍ଧିକ, ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଓ ଶୁଚିମନ୍ତ। ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରତୀକ, ଚିତ୍ରକଳ୍ପ ଭିତରେ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଆଇଡିଆକୁ ଚମତ୍କାର ରୂପ ଦେଇଛନ୍ତି। ଲେଖକଙ୍କ ଆତ୍ମିକ ଭାବାନ୍ତର ଏଥିରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି। ଲେଖକଙ୍କ ଏହି ଚେତନାର ଉଲଂଘନ ଓ ଅତି ସରଳତାକୁ ଛୁଇଁବା ପାଇଁ ପାଠକର ମଧ୍ୟ ବୌଦ୍ଧିକ ପୁଞ୍ଜି ଲୋଡ଼ାହୁଏ। ନଚେତ ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ ରହିଯାନ୍ତି ଅପହଂଚ। ସଂକଳନରେ ଗାଳ୍ପିକ ଜଣେ ସରଳ ଗଳ୍ପକଥକ ନୁହନ୍ତି, ନୁଅନ୍ତି ମଧ୍ୟ ସାଧାରଣ କାହାଣୀକାର। କେତେକ ଗଳ୍ପରେ ଜଟିଳ ଭାବାବର୍ତ୍ତକୁ ନେଇ ସେ ଗଳ୍ପର ପରିସର ପରିକଳ୍ପନା କରିଛନ୍ତି। କେତେକ ପୁଣି ରୂପକାତ୍ମକ (allegerical) ତାହାର ଆପାତତଃ ପ୍ରତୀୟମାନ ଅର୍ଥ ପଛରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ନିଗୂଢ଼ ଅର୍ଥ ପ୍ରକାଶ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସକ୍ଷମ। ପାଠକ ପ୍ରତୀୟମାନ ଗଳ୍ପଭୂମିର ସଂଚାର ପଥରେ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଅତୃପ୍ତି ଓ ଅଶ୍ଳୀଳ ଆବେଦନର ମନୋଭୂମିରେ ପହଂଚିଯାଏ। ତତ୍କାଳିକ ଅନୁଭବ କାଳୋତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଉଦ୍ଭାସିତ ହୁଏ। ଭୌଗୋଳିକ ପରିସର କୌଣସି ବାଧା ଓ ବନ୍ଧନ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତିନାହିଁ। ଏଥିନେଇ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ଅନେକ ଗଳ୍ପରେ ସ୍ୱଦେଶ ସହ ବିଦେଶର ଅନୁଭବ ମଧ୍ୟ ମିଶି ଏକାକାର ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି। ସଂକଳନରେ ସାଧାରଣ ଜୀବନ ଜଂଜାଳରେ ଅତିଷ୍ଠ ମଣିଷର ଚିତ୍ର ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ। ଜଣେ ସଂଭ୍ରାନ୍ତ ମଣିଷର ଉପଲବ୍ଧିରେ ଓ ଆବେଦନରେ ଭାସ୍ୱର। ଜଣେ ଉଚ୍ଚ ପଦସ୍ଥ ଅଫିସର ଭାବରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସଂପାଦନ କାଳରେ ଅନୁଭବ କରିଥିବା କେତେକ ଅନୁଭୂତି ମଧ୍ୟ ସଂକଳନରେ ପ୍ରକାଶ ଲାଭ କରିଛି। କିନ୍ତୁ ଗଭୀର ବିସ୍ମୟର ବିଷୟ ଗାଳ୍ପିକ ବ୍ୟାପକ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ପ୍ରତିପତ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଗ୍ରାମୀଣ ଆବେଦନର ମହାର୍ଘ ଉତ୍ସ ଗୁଡ଼ିକୁ ପାସୋରି ପାରିନାହାନ୍ତି।

ମାଟି ମନସ୍କତାର ହେମଗନ୍ଧରେ ସଂକଳନଟି ଖୁବ୍ ମାର୍ମିକ ବୋଧ ହୋଇଛି ।

ସଂକଳନର ପ୍ରଥମ ଗଳ୍ପ 'ଗୋଠ ବିଚାର' । ଲୋକକଥାର ଫର୍ମରେ ପାରିଛନ୍ତି ତ । କରୋନା ମହାମାରିର ପ୍ରେକ୍ଷାପଟରେ ଏହାର କାହାଣୀ ପରିକଳ୍ପିତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପାରଂପରିକ କାହାଣୀକଳା ସହ ଏହାର ସଂପର୍କ ଘନିଷ୍ଠ । ସକଳ ଜ୍ଞାନ-ବିଜ୍ଞାନର ବିକାଶ ମଧ୍ୟରେ ମଣିଷଙ୍କ ପରି ଅସହାୟ ସ୍ଥିତିକୁ ଆପଣାର କରିପାରେ ତାହା ଆଲୋଚ୍ୟ ଗଳ୍ପର ପ୍ରାଣବାଣୀ । ଲେଖକ ବୁଝିଛନ୍ତି ସମସ୍ୟା । କିନ୍ତୁ ସଭ୍ୟତା ନୁହେଁ । ବିଜ୍ଞାନ ନୁହେଁ, ସମସ୍ୟା ମଣିଷ ନିଜେ । ସେ ବାହାର ଜଗତକୁ ଯେମିତି ଦୁଇ ଆଖିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣକରି ଦେଖିବାକୁ ଏଯାବତ୍ ସମର୍ଥ ହୋଇନାହିଁ, ନିଜ ଅନ୍ତସତ୍ତାର ସୂକ୍ଷ୍ମତାକୁ ଭେଦିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟି ଲାଭ କରି ପାରିନାହିଁ । ଚାରିପାଖରେ ଯାହା ଘଟି ଯାଉଛି ତାହା କାହିଁକି ଓ କିପରି ବୁଝିବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ନିଜର ଅଜାଣତରେ ସେ ସବୁକିଛି ସହ ଛନ୍ଦି ବାନ୍ଧି ହୋଇ ଯାଉଛି । ସଭ୍ୟତାର ଭଉଁରିରେ ମାନବିକତା ତଳକୁ ଚାପି ହୋଇ ଯାଉଛି । ନିରୂପାୟ ହେଉଛି ନୈତିକତା । ବୁଢ଼ା ବଳଦ ରୂପୀ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ଚରିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ଗାଳ୍ପିକ ବେଶ୍ ଜୀବନ୍ତ ରୂପ ପ୍ରଦାନ କରି ପାରିଛନ୍ତି । ପରିପକ୍ୱତା ଅବଜ୍ଞାର ପ୍ରସଙ୍ଗ ନୁହେଁ ବରଂ ଅଭିଜ୍ଞତାର ମହାର୍ଘ ପରିଚାୟକ ଗାଳ୍ପିକ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ଦର୍ଶାଇ ପାରିଛନ୍ତି ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଗଳ୍ପ 'ସରହଦ' ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସର ଅନ୍ୟତମ କରୋନା କୈନ୍ଦ୍ରିକ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ । ଗାଳ୍ପିକ ତଦାନନ୍ତନ ପରିବେଶରେ ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଆବେଦନକୁ ଜଣେ ଅଂଗୀକାରବଦ୍ଧ ସ୍ରଷ୍ଟା ରୂପେ ରୂପପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି । କରୋନା କାଳରେ କେଉଁଠି ଦୀର୍ଘ ଦିନର ସୁପ୍ତ ସଂପର୍କ ନିବିଡ଼ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲେ, କେଉଁଠି ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ଅବବୋଧରେ ବିତୁଥିଲେ ସମୟ । କେଉଁଠି ପୁଣି ସବୁଥାଇ ନଥିଲାର ଭାରି ଭାରି ଶବ୍ଦ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କୁ ମ୍ରିୟମାଣ କରିଛି । ମନେ ପଡ଼ିଛି ପିଲାଦିନର ଜେଜେ କଥା । ଗାଁରେ ବାଡ଼ି ପଡ଼ିବାର ଦିନ । ବସନ୍ତର କରାଳ ଗ୍ରାସରେ ଗାଁର ନିଶ୍ଚୁପ ନିଥରତା । ଚାରିଆଡ଼େ ଅସହାୟତାର ସ୍ଥିତି । ଈଶ୍ୱର କେବଳ ଶେଷ ଭରସା । ଅଜାଙ୍କ କାହାଣୀ ଜୀବନ୍ତ ରୂପେ କରୋନା କାଳରେ ମଞ୍ଚସ୍ଥ ହେଉଛି ବୋଲି ଲେଖକ ଅନୁଭବିଛନ୍ତି । ଅଖଣ୍ଡ ସମୟ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଛି । ଟୁକୁଡ଼ା ଟୁକୁଡ଼ା ହୋଇ ମଣିଷର ଚାରି ପାଖରେ ହାତଟେକି ନାଚିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛି । ବିକାଶର ବ୍ୟାପକ ଭୋଜବାଜି ମ୍ନରେ ମଣିଷ କେଡ଼େ ଅସହାୟ । କାଳ ପ୍ରମାଣ କରିଛି । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗଳ୍ପ "ଅଙ୍କା ବଙ୍କା ଜହ୍ନ" ମଧ୍ୟ କରୋନାର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ପରିକଳ୍ପିତ । କରୋନା ସୀମାଦ୍ରିର ପରିବାରକୁ ଅଜସ୍ର ଅଶ୍ରୁର ପ୍ଲାବନ ମଧ୍ୟକୁ ନିକ୍ଷେପ କରିଛି । ଅସହାୟ ଜୟନ୍ତୀ, ସୁନୁ, ଲୀନାଙ୍କ ଜୀବନ ଯେପରି ବିପନ୍ନ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ତାହାର ଏକ ଜୀବନ୍ତ ରୂପାୟନ ଆଲୋଚ୍ୟ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ । ଅଜସ୍ର ଅଶ୍ରୁ ଓ ଅସୀମ ଅନ୍ତର୍ଦାହ ମଧ୍ୟରେ ଗଳ୍ପଟି ତାତ୍କାଳୀକ ସମୟର ଏକ ମୁଗ୍ଧ ରୂପାୟନ କହିଲେ ଭୁଲ ହେବ ନାହିଁ । ସାଂପ୍ରତିକ ସମୟର ପୃଷ୍ଠପଟ୍ଟରେ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ବୃତ୍ତି, ଜୀବନ ଓ ଜୀବିକା, ଆଚାର ଓ ବିଚାର ଏବଂ ଚିନ୍ତା ଓ ଚେତନାଗତ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱର ପ୍ରତିଛବି ଗଳ୍ପ ତ୍ରୟରେ ପ୍ରତିଫଳିତ । ଆକସ୍ମିକତା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖି କେତେକ ଲୋକେ ଏଠି ବଂଚି ରହନ୍ତି । କେତେ ଅବିଜ୍ଞାନିକ ଓ ବିଶ୍ୱାସ ସିଦ୍ଧି ଦ୍ୱୈତ ଭବରାଶିର ଆପାତତଃ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଭିତରେ ଲେଖକଙ୍କ ଚିନ୍ତାର ସଂଚାର ପଥ ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି । ଜଣେ ସମାଜ ଓ ସମୟ ସଚେତନ ସ୍ରଷ୍ଟା ରୂପେ ସମକାଳର ଘଟଣା ଓ ଚରିତ୍ର ତାଙ୍କୁ କମ୍ ପ୍ରଭାବିତ କରିନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ କରୋନାର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ସମକାଳର ସ୍ରଷ୍ଟା ସଂଯୁକ୍ତା ମହାନ୍ତିଙ୍କ "ବିଧ୍ୱସ୍ତ ନିରବତା" ସୁରେଶ ଛୋଟରାୟଙ୍କ "ମାଆର ସୁନ୍ଦର ଛବି", କବିତା ବାରିକଙ୍କ "ଅଲୋଡ଼ା", ସୀତେଶ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କ "ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ବିସିକର", ଦୀପ୍ତିରଂଜନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ "ଏକା", ଦେବବ୍ରତ ମଦନରାୟଙ୍କ "ପୂର୍ବଦିଗ", ରବି ସ୍ୱାଇଁଙ୍କ "ଅପରିଚିତ ସମୟ", ସତ୍ୟ ମିଶ୍ରଙ୍କ "ଖାତା" ଆଦି କୃତି ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି ।

ଯଥାର୍ଥ ସ୍ରଷ୍ଟା ମାତ୍ରେ ସାମାଜିକ ଅଙ୍ଗୀକାର ବଦ୍ଧତାକୁ ଅନୁଭବ କରିଥାନ୍ତି । ସାମାଜିକ ଅଂଗୀକାରବୋଧ ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କୁ ସମୟ ଓ ସମାଜ ସଚେତନର ପରିଚିତି ଆଣିଦିଏ । କଳାର ଏହି ସୌହାର୍ଦ୍ଦତା କଳା ପାଇଁ କଳାର ବିଚାର ଧାରାକୁ ସମର୍ଥନ ନକରି ଜୀବନ ପାଇଁ କଳାର ବିଚାରଧାରାକୁ ସମର୍ଥନ କରେ । ସମାଜ ଓ ଜୀବନ ସହିତ କଳାର ସଂପର୍କ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ । ଜୀବନ ଠାରୁ ବହିଷ୍କୃତ ସେଇ କଳା ତିଷ୍ଠି ପାରେନାହିଁ । ଏହି ସାମାଜିକ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ବା ଅଙ୍ଗୀକାର ପ୍ରତି ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ କରି ଜାଁ ପଲ୍ ସାର୍ତ୍ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି,"If literature is not everything it is worth nothing this is what I mean by commitment. Itwits if it is reduced to innocence on to songs. If a writer's sentence does not reverberate at every level of man and society then it makes on sence, what is the literature of on epoch

but the epoch appropriated by its literature."। ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗଳ୍ପ 'ସେରି' ଏକ ପୋଷା କୁକୁର ଉପର ଆଧାରିତ ଗଳ୍ପ। ସେରି ପଶୁ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମଣିଷର ମନକୁ ବୁଝିପାରେ। ତା' ଆଖିର ଭାଷାକୁ ପଢ଼ିପାରେ। ଅସୀମ ଆନ୍ତରିକତାରେ ଏହା କେବଳ ସମ୍ଭବ ହୁଏ। ମାନବେତ୍ତର ଚରିତ୍ରଟି ଗଳ୍ପକୁ ବେଶ୍ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କରିଛି। ଏଥିରେ ଚେତନା ପ୍ରବାହର ଏକ ଧାରା ମଧ୍ୟ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇଛି। ଗଳ୍ପ ପାଠ କାଳରେ ମନୋଜ ଦାସଙ୍କ ଗଳ୍ପର ମାନବେତର ଚରିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ମନକୁ ଚାଲି ଆସନ୍ତି। ସେହିପରି ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ "ବାଲିବନ୍ଧ" ଏକ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ଗଳ୍ପ। ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ନିକଟରେ ତଥାକଥିତ ଆକଟ ଠିକ ବାଲିବନ୍ଧ ପରି। ସମୟ କ୍ରମେ ତାହା ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯାଏ। ଗାଳ୍ପିକ ମିନୁ ଚରିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ଏହା ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି। ହୃଦୟର ପରିଭାଷାକୁ ଅବଜ୍ଞା କରି ପାରଂପାରିକତା ନାମରେ ସବୁ ପ୍ରଥାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରି ହୁଏନାହିଁ। ବରଂ ବେଳେବେଳେ ସ୍ରୋତର ବିପରୀତରେ ଚାଲିବାକୁ ହୁଏ ଓ ଏହି ଗତିରୁ ମଧ୍ୟ ଜୀବନକୁ ସରସ ଓ ସୁନ୍ଦର କରିହୁଏ। ଆଲୋଚ୍ୟ ଗଳ୍ପରେ ସ୍ରଷ୍ଟା ତାହା ପ୍ରମାଣିତ କରିଛନ୍ତି। ଚେତନା ପ୍ରବାହ ଶୈଳୀରେ ରଚିତ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗଳ୍ପ "ଗଂଗଶିଉଳି" ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ କୃତି। ଅନିନ୍ଦ୍ୟ ସୁନ୍ଦରୀ ଶେଫାଳୀକୁ ନେଇ କଲେଜ ଜୀବନରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିଲା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ସ୍ମୃତି। ପୁଣି ଅନେକ ଦିନ ପରେ ଦିଲ୍ଲୀ ସହରରେ ତା' ସହ ଭେଟ ଓ ଗଙ୍ଗଶିଉଳି ଫୁଲ ପରି ସୁବାସ ବାଂଟି ଝଡ଼ି ପଡ଼ିବାକୁ ବସିଥିବା ଶେଫାଳୀକୁ ନେଇ ଗଳ୍ପର ପୃଷ୍ଠପଟ୍ଟ ବେଶ୍ ସୁଦୃଢ଼। ଜୀବନର ଛାଇ ଆଲୁଅ ଖେଳ ଭିତରେ ବାଟ ଚାଲୁଚାଲୁ କିପରି ଜୀବନର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟେ, ତା'ର ଏକ ଚମତ୍କାର ଅଶ୍ରୁସଜଳ କୃତି "ଗଂଗଶିଉଳି"। ଅନୁରୂପ ଭାବରେ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ "ଜୀବନର ରଣନଦୀ" ଏକ ମନୋଜ୍ଞ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ। ଉଦୟଙ୍କ ଉଦାର ନିଷ୍କପଟ ଅନ୍ତର ନିକଟରେ ତତ୍କାଳିକ ରାଗ-ରୋଷ ବିଲୟ ଭଜିଛି। ସାନଭାଇ ପାଇଁ ଅଜସ୍ର ମମତାର ଆବିର୍ଭାବ ମଧ୍ୟରେ ଗଳ୍ପଟି ପରିସମାପ୍ତି ଲାଭ କରିଛି। ଗଳ୍ପଟିର ଅନ୍ତିମ ଭାଗଟି ବେଶ୍ ମାର୍ମିକ। ନାଟକୀୟ ଘଟଣା କ୍ରମ ଏକ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଆବେଗ ନିକଟରେ ହିଁ ଅନ୍ତିମ ପର୍ବକୁ ଭେଟି ଦେଇଛି। ଜୀବନ ରୂପକ ରଣକ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରୂପୀ ନଦୀକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ହିଁ ଜୀବନର ଅସଲ ସାର୍ଥକତା। ନାଉରୀ-ବିବେକ ନାଆ-ସଂସାର। ନଦୀ-ଦୁଃଖ-ଯନ୍ତ୍ରଣାର ପରିଚାୟକ। ଏହି ଭାବାତ୍ମକ ଆବେଦନ ମଧ୍ୟରେ ଗଳ୍ପଟି ବେଶ ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ମନେ ହୋଇଛି। ଅବଶ୍ୟ ମନୋସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ନାହିଁ। ଘଟଣା ଗୁଡ଼ିକ ଏତେ ବେଶୀ ପ୍ରଗଲ୍ଭ ଯେ ତାହା ଅନ୍ଧାରୀ ମନ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ଦେଇ ମନର ଅସଲ ଉଦବେଗକୁ ସୂଚାଇ ଦେଇଛି। ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ "ଦେଇ ମା'ର ଡାକ" ଏକ ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ। କରୁଣାକରଙ୍କ ଅବସର ଦିନରେ ସଂସାରରୁ ବିଦାୟ ନେଇଛି। ଗାଁର ସେଇ ଅସହାୟା ଆତ୍ମୀୟା 'ଦେଇ ମା'। କିନ୍ତୁ ଅତୀତର ଅଜସ୍ର ମାର୍ମିକ ସ୍ମୃତି ତା' ସହ ଯୋଡ଼ି ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପତ୍ନୀଙ୍କ ତାଡ଼ନାରେ ତା' ପାଇଁ କ୍ରିୟା-କର୍ମ କରିବାର ଅସ୍ପୃହାକୁ ହୃଦୟରେ ଚାପି ଦେଇଛନ୍ତି। ଯନ୍ତ୍ର ଭଳି ଦିନ କାଟିବାକୁ ଶ୍ରେୟ ମଣିଛନ୍ତି। ସାଂପ୍ରତିକ ସ୍ଥିତିରେ ମଣିଷ କିପରି ସ୍ୱତଃ ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତ ସ୍ନେହ ଓ ସଦଭାବନାକୁ ବଳି ଦେଇ ବଂଚିବାକୁ ଏକ ରକମ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି, ତା'ର ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜ ଆଲୋଚ୍ୟ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ। ସେହିପରି ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ 'ନାତୁଣୀର ନାମକରଣ' ଗଳ୍ପରେ ଗାଳ୍ପିକ ପରଂପରା ଓ ଆଧୁନିକତାର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱକୁ ଖୁବ୍ ମନୋଜ୍ଞ ରୂପ ଦେଇଛନ୍ତି। ଏପରିକି ଗାଳ୍ପିକ ପାରଂପରିକ ବିଚାରକୁ ରିଡ଼ିକୁଲ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ। ସେ ତାକୁ ପରୋକ୍ଷରେ ସମର୍ଥନ କରନ୍ତି। ଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତାଙ୍କୁ ପରଂପରାବାଦୀ କହିବାରେ ଅସୁବିଧା ନାହିଁ। 'ଯଶୋଦାର ବିଳାପ' ଗଳ୍ପଟି ଆବଶ୍ୟକତାର ଫସଲ ପରି ପ୍ରତୀୟମାନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ସାମାଜିକ ଅଂଗୀକାର ଆବେଦନଟି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ନୁହେଁ। ଅନୁରୂପ ଭାବରେ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ 'ଦିଗନ୍ତର ଛାଇ ଆଲୁଅ' ଗଳ୍ପଟି ଜଗଦୀଶ ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ଈର୍ଷା ଏକ ରତ୍ନ', ରବି ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ରାଗ ତୋଡ଼ି', ହର ପ୍ରସାଦ ଦାସଙ୍କ ବୃତ୍ତାନ୍ତ 'ବୃତ୍ତଭଂଗ' ଗଳ୍ପ ସବୁକୁ ସ୍ମରଣ କରାଇ ଦେଇଛି। ଅବଚେତନ ମନର ସ୍ୱରୂପ ଉଦ୍‌ଘାଟନରେ ଗଳ୍ପଟି ସମର୍ଥ। ଅନ୍ୟତ୍ର ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ 'ଲେଉଟାଣି ମେଘ' ଗଳ୍ପର ସବ୍ୟଚାଚୀଙ୍କ ଚରିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ଅପାଶୋରା ପିଲାଦିନର ସ୍ମୃତିକୁ ରୂପ ଦେବାର ପ୍ରୟାସ କରିଛନ୍ତି। ଗଳ୍ପର ପ୍ଲଟଟି ବହୁସ୍ତରକୁ ଗତି କରିଚି। ଅବଶ୍ୟ ଉତ୍ତର ଅଶୀ କାଳରେ ସ୍ମୃତିର ବିବିଧ ଆବେଦନ ଗଳ୍ପକୁ ବର୍ଣ୍ଣିଳ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ ଘଟଣା। ଗୌରହରି ଦାସ, ଅରବିନ୍ଦ ରାୟ, ପଦ୍ମଜ ପାଳଙ୍କ ପରି ଗଳ୍ପର ବର୍ଣ୍ଣନା କୌଣସି ଠାର ବ୍ୟାହାତ ହୋଇ ନାହିଁ; ବରଂ ସୁଖପାଠ୍ୟ ହୋଇ ପାରିଛି। ଗାଳ୍ପିକ ବର୍ଣ୍ଣନାର କେତେକ ଘଟଣାକୁ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ସଂଯୋଜିତ କରି ପାରିଛନ୍ତି।

ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ 'ଅଟକାଳି' ଗଳ୍ପଟି ଗ୍ରାମୀଣ ସାଂସ୍କୃତିକ ଅବବୋଧର ମହାର୍ଘ ଆସ୍ପୃହା କୈନ୍ଦ୍ରିକ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ। ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଗୁରୁ ଗଳ୍ପ ଲେଖକ (Serious writer) ବୋଲି ବିଚାର କରିବା ଆମୂଳକ ନୁହେଁ। ଅବଶ୍ୟ ଅନେକ ନିଜସ୍ୱ ସ୍ମୃତି, ବୌଦ୍ଧିକ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ସାହିତ୍ୟ ସାଧନାକୁ ତାଙ୍କ ପାଖରୁ ଆଦୌ ଏଡ଼ି ହେବନାହିଁ।

ଅନେକ ଗଳ୍ପର ବିଶ୍ୱତୋମୁଖୀ ଦୃଷ୍ଟି ଘେନିତ ସେ ସ୍ୱଦେଶକୁ ଅବଲୋକନ କରିଛନ୍ତି। ସାଂପ୍ରତିକ ସମାଜ, ଆଧୁନିକ ଜୀବନ ସଂକଟ ଓ ସମସ୍ୟା ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟିପାତ ମ୍ନ କରିଛନ୍ତି। ଅନେକ ଗଳ୍ପର ସେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟଣା। ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଦର୍ଶ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାମାଜିକ ସଂକଟର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଖୋଜିଛନ୍ତି। ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ଲେଖକଙ୍କ ହୃଦୟ କନ୍ଦରରୁ ଅନାସକ୍ତ ବାଣୀର ସ୍ୱଚ୍ଛଧାରା ପରି ଅନେକ କୃତି ଅନର୍ଗଳ ନିର୍ଗତ ହୋଇଛି। ସେ ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଜୀବନ ପାଇଁ ଜୀବିକା। ଅଥଚ ଏ ଅପକୃଷ୍ଟିର ସଭ୍ୟତାରେ ଜୀବିକାର ତାଡ଼ନାରେ ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଅନେକତ୍ର ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇ ପଡୁଛି।

ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ 'ବନସାଇ' ଗଳ୍ପଟି ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ। ବନସାଇ ସହିତ ସାଂପ୍ରତିକ ଜୀବନବୋଧର ସମନ୍ୱୟ ଖୁବ୍ ମାର୍ମିକ। ବସ୍ତୁଜଗତ ଓ ଅନ୍ତରୀଣ ଜଗତର କଳାତ୍ମକ ପରିପ୍ରକାଶ ହୋଇଛି ଆଲୋଚ୍ୟ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ। V. Bryusov ମଧ୍ୟ ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି ଯେ "Symbolism is the fusion of Phenomenal and Devine words in artistic representation." । ସୁମିତ୍ରା ଦେବୀଙ୍କ ନ୍ୟୁୟର୍କ ଜୀବନରେ ଏହା ସାର୍ବତ୍ର ପ୍ରତିଭାତ ହୋଇଛି। ଆଧୁନିକ ପୁଅ-ବୋହୂଙ୍କ ଜୀବନ ସହ ଭାରତୀୟ ପାରଂପରିକ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା, ଭବିଷ୍ୟତର ଅସ୍ପଷ୍ଟତା ଆଦି ବନସାଇ ପରି ଜୀବନକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରିଛି। ଏତ୍ଦ୍ଭିନ ପୁଅ ସ୍ୱାଧୀନ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା ନିକଟରେ ସୁମିତ୍ରାଙ୍କ ନାତି-ନାତୁଣୀଙ୍କ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଜୀବନ ଚର୍ଯ୍ୟା। ସୁମିତ୍ରାଙ୍କ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଆବେଦନକୁ ଅଧିକ ଜୀବନ୍ତ ରୂପ ପ୍ରଦାନ କରିଛି। ଗାଳ୍ପିକ ଏହି ତୁଳନାତ୍ମକ ଅବବୋଧକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବେଶ୍ ସଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି।

'ଅଶ୍ଳୁଳସ୍ତମ୍ଭ' ଗଳ୍ପରେ ଗାଳ୍ପିକ ଭାରତ ବର୍ଷର ଆତ୍ମାକୁ ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ କରି ଅଛନ୍ତି। ଯାହା କାଳେ କାଳେ ସଂସ୍କାର, ବିଶ୍ୱାସ, ଅତିନ୍ଦ୍ରିୟ ଆବେଦନରେ ମହୀୟାନ ତା'ର ସାଂସ୍କୃତିକ ଚେତନା ମଧ୍ୟ ଏହାରି ମଧ୍ୟରେ ସଂଗଠିତ। ଗାଳ୍ପିକ ଏହି ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟକୁ ଆୟୁଧ କରିଛନ୍ତି ଆଲୋଚ୍ୟ ଗଳ୍ପରେ। ଗଳ୍ପଟି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଦୀର୍ଘ। ଗଳ୍ପଟିର ଏକ ମୁଖୀନତା ଆଦୌ ବ୍ୟାହାତ ଘଟିନାହିଁ। କାହାଣୀର ଆଦ୍ୟରେ ଗାଳ୍ପିକ ଦୁଇ ହଜାର ଏକ ମସିହାର ସେପ୍ଟେମ୍ବର ଏଗାର ତାରିଖରେ ହୋଇଥିବା ଆମେରିକା ବିଶ୍ୱ ବାଣିଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରର ଆତଙ୍କବାଦୀ ଆକ୍ରମଣକୁ ପ୍ରମୁଖ ସୂତ୍ର ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି। ମାଇକେଲ ଏହି ବର୍ଗର କାଣ୍ଡର ଭୁକ୍ତଭୋଗୀ। ପୁଅ-ବୋହୂଙ୍କୁ ସେ ହରାଇ ପାଲଟିଛନ୍ତି ନିସ୍ୱ। ଏହି ନିସ୍ୱ ଜୀବନରେ ଗଭୀର ଆଶ୍ୱାସନା ଆଣି ଦେଇଛି ଭାରତୀୟ ଆଧାତ୍ମିକ ଅନ୍ୱେଷା। ଗଳ୍ପପାଠ କାଳରେ ସ୍ମରଣକୁ ଆସିଛନ୍ତି ଗାଳ୍ପିକ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର। ତଥ୍ୟ ଓ ତତ୍ତ୍ୱର ସମନ୍ୱୟ ଗଳ୍ପଟିକୁ ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ କରିପାରିଛି। ଦୀର୍ଘ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ପାଠ କରିବାରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି ହେଉନାହିଁ। ଅବଶ୍ୟ ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ ଗଳ୍ପର ଭାଷାରେ ଦୁର୍ବଳତା ନାହିଁ। ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟତା ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗଳ୍ପର ପ୍ରମୁଖ କାହାଣୀ ଭାଗକୁ ଉପ କାହାଣୀର ଧାରା କାବୁ କରି ନେଇଥାଏ। ଅନେକ ସମୟରେ ଗାଳ୍ପିକ ପ୍ଲଟ ଲାଗି ବଡ଼ କାନଭାସଟିଏ ତିଆରି କରନ୍ତି ଯାହା ପାଇଁ ଗଳ୍ପର ତିର୍ଯ୍ୟକତା ବହୁଧା ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥାଏ। ଏକ ସମୟରେ ସେ ଅନେକ କଥାକୁ ସ୍ଥାନ ଦେଇଥାନ୍ତି। ହେଲେ ସବୁକୁ ସମାଧାନ ଆଡ଼କୁ ନେବାରେ ସମୟର ଅଭାବ ଦେଖାଦିଏ। ବଡ଼ ବିସ୍ମୟର କଥା ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ପାଠ ସମୟରେ ପାଠକ କ୍ଳାନ୍ତିକୁ ଆଦୌ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରେ ନାହିଁ। ମାତ୍ର ଅନେକ ଗଳ୍ପରେ ଉପନ୍ୟାସୀୟ ସତ୍ତା ବିରାଜମାନ କରେ, ଯେପରି 'ଅଶ୍ଳୁଳ ସ୍ତମ୍ଭ' ଗଳ୍ପ।

ସଂକଳନସ୍ଥ ଅନ୍ତିମ ଗଳ୍ପ 'ବୃତ୍ତାଙ୍କନ'। ଯାହାର ନାମାନୁଯାୟୀ ସଂକଳନର ନାମକରଣ। ମଣିଷର ଜୀବନ ଏକ ବୃତ୍ତାଂକନ ମାତ୍ର। ସବୁ ପାର୍ଥିବ ଓ ଅପାର୍ଥିବ ଆବେଦନକୁ ଏକତ୍ର କରି ପଥ ଚାଲିବାକୁ ହୁଏ। ବୃତ୍ତର ପରିଧି ମଧ୍ୟରେ ଥାଇ ସବୁ ଚିତ୍ର ଓ ଚେତନାକୁ ଆପଣାର କରେ। ଯାହାକୁ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଗାଳ୍ପିକ ନରହରି ବାବୁଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ। ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗାଳ୍ପିକ ଜଣେ satiristର ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି। satir ଟା ଆମୋଦପ୍ରଦ ହେବା ବଦଳରେ ବେଶ୍ ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବୋଧ ହୋଇଛି। ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏହ ମଣିଷର ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା ଏକ ବୃତ୍ତାଂକନ ମାତ୍ର। ଏହା ପ୍ରମାଣ କରିଛନ୍ତି ସମଗ୍ର ସଂକଳନରେ। ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ପରଂପରାରେ ପ୍ରଚଳିତ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମିକତା ଓ ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ରୀତିର ଦୁଇ ଧାରାରେ ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସ୍ୱଦେଶ ସୁନ୍ଦର ପଟ୍ଟନାୟକ ଚମତ୍କାର ରୂପେ ଗତି କରିଛନ୍ତି। ସେ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ଭାଷା ଓ ଭାବର ଅନୁବନ୍ଧନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି। ଆଲୋଚ୍ୟ ସଂକଳନରେ ତାହା ସର୍ବତ୍ର ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି। ଏକ ସଂଭ୍ରମ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ରୀତି ତାଙ୍କୁ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବିତ କରିଛି ବୋଲି କୁହା ଯାଇପାରିବ। ତୁଳନାତ୍ମକ ଆରୋପ ତାଙ୍କ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକର ଆତ୍ମିକ ଚେତନାକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିଛି। ବହୁ ଗଳ୍ପରେ ସେ ଭାରତୀୟ ଅସ୍ମିତାର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିଛନ୍ତି। ଏଥିନେଇ ତାଙ୍କ ଗଳ୍ପର ଆଙ୍ଗିକ ଆବେଦନ ଏକ ମୁଖୀ ଅପେକ୍ଷା ଭିନ୍ନମୁଖୀ।ି। ଲେଖକଙ୍କ ମୋଟା ଫିଜିକାଲ

ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀର ଗଭୀର ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଟିଛି ତାଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ଗଳ୍ପ ପାଠକୀୟ ସ୍ୱକୃତି ଲାଭ କରିଛି । ସାମାଜିକ ମଣିଷର ତଥ୍ୟାତ୍ମକ ଜୀବନ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଯଦି ଇତିହାସ ହୁଏ ତେବେ ସତ୍ୟାତ୍ମକ ଜୀବନ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ହିଁ ହୋଇଛି ସାହିତ୍ୟ । ଅଧିକାଂଶ ଗଳ୍ପରେ ଉତ୍ତର ପୀଢ଼ି ବିଦେଶର ମୋହମାୟାରେ ଆବଦ୍ଧ । କଥା ସହ ଚରିତ୍ରର ପ୍ରଭାବ ଏଥି ନେଇ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଆଦର୍ଶ ଓ ଜୀବନ ବାସ୍ତବତାର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଅନେକ ଗଳ୍ପରେ ଜୀବନ୍ତ ରୂପ ନେଇଛି । ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କ ଜୀବନ ଅଭିଜ୍ଞତା ପ୍ରଶଂସାର୍ହ ।

ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକର ଶୈଳୀ ଅନେକତ୍ର ଆତ୍ମକଥନ ଧର୍ମୀ, ବର୍ଣ୍ଣନାବେଶ୍ ରୁଚିପୂର୍ଣ୍ଣ । ଭାଷା ମାର୍ଜିତ । ଭାବବସ୍ତୁ ଓ ଭାଷାର ଏକ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ସଂଯୋଗ ସର୍ବତ୍ର ପରିଦୃଶ୍ୟ । ହୁଏତ ଅନେକ ଗଳ୍ପରେ ଏକାପରି ବର୍ଣ୍ଣନାର ପ୍ରମାଣ ବିଦ୍ୟମାନ । ହେଲେ ପାଠକୀୟ ଆବେଦନକୁ ନଷ୍ଟ କରୁନାହିଁ । ବର୍ଣ୍ଣନା କାଳରେ ଗାଳ୍ପିକ ଭାଷାକୁ ନିଜ ମନ ମୁତାବକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣାଧୀନ କରିପାରିବା କମ୍ ବିସ୍ମୟର କଥାନୁହେଁ । ଧ୍ୱନି ସାଦୃଶ୍ୟ ଥିବା ଓ ସମୋଚ୍ଚାରିତ ବିଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦର ଗୁମ୍ଫନରେ ସଫଳତା ତାଙ୍କ ଗଳ୍ପ ବର୍ଣ୍ଣନାର ଅନ୍ୟତମ ଚମତ୍କାରିତ୍ୱ ଭାଷା ସଂରଚନାରେ ସଂଯମ ଓ ତା'ର ପରିମିତ ପ୍ରୟୋଗ ହେତୁ ଭାଷା ଓ ପରିବେଷଣ ଶୈଳୀ ପ୍ରାୟ କୃତ୍ରିମ ନହୋଇ ଖୁବ୍ ମନୋଜ୍ଞ ମନେ ହୋଇଛି । ସ୍ଥାନ ଓ ଘଟଣା କୈନ୍ଦ୍ରିକ ଅନୁଭବ ଶବ୍ଦର ମୁଗ୍ଧ ପରିଚର୍ଯ୍ୟାରେ ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରତିଭାତ ହୋଇପାରିଛି ।

ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଗଳ୍ପର ଆଙ୍ଗିକ ପ୍ରେକ୍ଷାପଟ ଏଥିନେଇ ଖୁବ୍ ସମୃଦ୍ଧ । ସାଂପ୍ରତିକ କାଳର କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପରେ ଅନେକତ୍ର ଯେପରି କାବ୍ୟିକ ଭାଷାର ଉତ୍ତୋରଣ ଘଟିଛି । ଆଲୋଚ୍ୟ ସଂକଳନର ତା'ର ଅଜସ୍ର ପ୍ରମାଣ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ଅନେକ ଗଳ୍ପରେ ଭାଷା ସୂଚନାତ୍ମକ ହୋଇଛି ସତ କିନ୍ତୁ ଭାବ ପ୍ରକାଶରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି କରିନାହିଁ । ବ୍ୟଞ୍ଜନାତ୍ମକ ଭାଷାର ଆରୋପ ଅନେକ ଗଳ୍ପର ମର୍ମକୁ ଅଧିକ ତେଜୋଦୀପ୍ତ କରିଛି । ସୂକ୍ଷ୍ମ ଭାଷାର ପ୍ରଲୋପ ଅନେକ ଗଳ୍ପକୁ ମନୋଜ୍ଞ କରିତୋଳିଛି ।

'ବୃତ୍ତାଙ୍କନ' ଗଳ୍ପ ସଂକଳନରେ ସ୍ରଷ୍ଟା ନିଜ ପ୍ରତିଭାର ସ୍ୱାକ୍ଷର ହୃଦ୍ୟ ରୂପେ ରଖି ପାରିଛନ୍ତି । ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ସୁଖପାଠ୍ୟ ଓ ମନୋଜ୍ଞ । ପାଠକର ପାଠକୀୟ ଆବେଦନକୁ ଆଦୌ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ କରୁନାହିଁ । ବରଂ ଆତ୍ମିକ ସ୍ତରରେ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ରୂପେ ଅନ୍ତରକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରୁଛି । ଏହା ହୃଦୟକୁ ବିସ୍ତାରିତ କରି ବୌଦ୍ଧିକ ଆବେଦନକୁ ଅଭିନବ ସମ୍ଭାଷଣ ଦେଇ ପାରୁଛି । ଏତିକି ବୋଧହୁଏ ଉତ୍ତମ ସାହିତ୍ୟିକର ପ୍ରତ୍ୟାଶା । ତାହା ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ:

୧. ପଟ୍ଟନାୟକ ସ୍ୱଦେଶ ସୁନ୍ଦର - ବୃତ୍ତାଙ୍କନ (୨୦୨୪)- ପଶ୍ଚିମା ପବ୍ଲିକେଶନ , ଭୁବନେଶ୍ୱର

୨. ବାରିକ ଡଃ. କବିତା - ଶହେ ପଚିଶ ବର୍ଷର ଆଧୁନିକ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ଏକ ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ଲେଷଣ ୨୦୨୪- ବିଦ୍ୟାପୁରୀ, କଟକ

୩. ସାମଲ ଡଃ. ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ - ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ (୧୯୯୦)-ବୁକସ୍ ଆଣ୍ଡ ବୁକସ୍,କଟକ

❖ ❖ ❖